

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifidelium

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De multiloquio et aliis filiabus gule.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

De peccato

Un etiam Gregorius in moralibus. Qui nunc male se in voluptatibus dilatat. illum postea in supplicij pena angustat. **Q**uinto autem quod ita diligit cibum quod appetit delectationis est causa finalis et principalis sumentium cibum delectabilem. Et sic preponit talem delectationem deo qui principalis et finalis causa debet esse in omnibus operibus. Et talem delectationem querunt homines voluptuosi qui solum sibi in corpore viuunt. et curam carnis in desiderijs persiciunt. Unde apostolus. Si sibi in carnem uixeritis moriemini. De quibus etiam dicit Hieronymus in epistola. Difficile in omnino impossibile est: ut presentibus quibus et futuris fruatur bonis: ut hic ventrem sibi mentem impleat. et de delicijs transseat ad delicias. Sciendum tamen cum quis esurit: et sic esuriendo comedit et delectatur in cibo: non est peccatum. quia hoc est naturale cuiuslibet animali. Item si quis preparat cibum ea intentione: ut eum sumere possit. quia aliter non posset. hoc iterum potest fieri sine peccato. Unde Augustinus de uerbis domini. Utantur diuites consuetudine infirmitatis sue. sed doleant se aliter non posse. Melius enim faceret si aliter possent. Ergo cuiuslibet christianus cibum sibi preparatum debet cum gratiarum actione accipere. nec nimis aut de comedere. nec nimis delicata cibaria accipere. sed necessitatem cibatorum accipere. et semper in deum corde attendere. si non semper actu tamen habitu. unde beatus Augustinus de uerbis domini. Si quid manducas et bibis ad refectio nem et recuperationem membrorum. et gratias agas ei qui tibi mortali hec suffragia tribuit. cibus tuus et potus tuus laudat deum.

De multiloquio et alijs filiabus gula.

Equitur de filiabus ipsius gula. Quarum prima est multiloquium. scilicet detractio. vituperatio vel alia uerba inania et superflua. quando enim repleti sunt: tunc detrabunt. tunc

rident. tunc dissoluntur et fluunt ad inuicem: sic quod uix os custodire possunt. plus post uinum uerba: post imbrem nascitur herba. **N**ota quod a multiloquio debent hominem cohibere quinque. Primum quod multiloquium hominem audientibus odiosum reddit. Unde quidam philosophus interrogatus quomodo possit hominibus placere. respondit. Si gesseris oportet timere locutus fueris pauca. Secundum quod est signum stulticie. Unde scriptum est Ecclesiastes. Stultus uerba multiplicat. sic e contrario taciturnitas est signum sapientie. Unde Seneca. Taciturnitas homini stulto pro sapientia reputatur. Tertium quod multiloquium impedit conuersionem hominis sic quod nunquam ad uerum profectum perueniet. Unde Iob. Numquid probo solus iustificabitur. Unde etiam Iacobus. p. Qui putat se esse religiosum non refrenans linguam suam: homo uana est religio. Quartum quod in multiloquio non deest peccatum. Ecclesiastes. 20. Qui multis uis uerbis: ledit animam suam. Sic econuerso qui odit loquacitatem extinguit malitiam et qui custodit os suum: custodit animam suam. Quintum quod reddituri sumus rationem de uerbis ociosis. Parth. 12. De omni uerbo otioso quod locuti fuerint homines reddituri sunt deo rationem. Sciendum circa premissa quod quando homines in ipso multiloquio cadunt ex proposito in uerba turpia puta detractioes vel aliqua que sunt contra honorem dei: uel in nocentium proximi. semper est peccatum mortale. quinque tamen potest esse ueniale quando procedit ex naturali garulacione alicuius. si ne peccatum tamen forte nunquam est. quod in multiloquio non deest peccatum. Nec reputatur multiloquium si quis ad laudem dei vel ad edificacionem proximi predicat deo uel docendo uerba quantumcumque multa dicit. sicut patet per beatum Augustinum. xij. de ciuitate dei. c. vi. **S**ecunda filia est immundicia: que solet prouenire ex gula. ut est uomitus et fetor et eructationes et pollutiones nocturne et luxurie. Quia uenter est uanus merito spumat in libidine. et tales de mane sicut sicut sepulchrum fetidum. Unde psalmus.

V. m. 20. 1. v. m. 10

Sepulchrum patens est guttur eorum
 Sciendum q̄ talis immundicia scilicet
 vomitus est quedam inhonesta altera/
 tio corporis proprii quod homo ex cha/
 ritate tenetur diligere z contrariat cha/
 ritati z honestati virtutis. Et ideo scdm
 genus suuz est peccati mortale: quādo
 ex voluntario z defectuoso motu gula pro/
 cedit vel ad ipsam ordinatur. Et dico
 voluntario: quia si esset inuoluntarius
 z mere naturalis. puta ex debilitate sto/
 machi posset esse peccati veniale v̄ nul/
 lū. Vel etiam si q̄s p̄pter medicinaz vo/
 mitū sibi faceret non peccaret. **T**
Tertia filia est scurilitas. id est spot/
 wort. lichtsferdigkeyt v̄ hubescheyt. qz
 gula mouet hominem ad fatuos gest:
 z ad puerilia opera. qz homo ita fatue z
 pueriliter habet se in verbis z factis. ac
 si esset fatuus vel scurio. **Q**uarta fi/
 lia est ebrietas mentis. id est in vulgari.
 dūsinigkeyt: das ist zersterūg der ver/
 nunfft. oder der bescheidecheyt. quia ex
 gula ratio obtenebratur q̄ nescit qd fa/
 cit. In signum huius homo melius fa/
 cit quicquid debet facere cuz est ieiunus
 q̄ cum est repletus. Pro quo sciendum
 fm Hermannū de schilditz: q̄ si homo
 ex gula z ebrietate voluntarie sensus e/
 bitari vult. z si quidem per talem ebitu/
 dinem homo impediatur ad cōsideran/
 dum super his que necessaria sunt salu/
 ti. per que potest vitare peccata z dam/
 nationem: non est dubium talem ebitu/
 dinem esse peccatum mortale. qz est con/
 tra charitatem deiz contra rationem p/
 prie salutis: quā homo ex necessitate di/
 ligere tenet. **Q**uinta filia ē in/
 epra leticia: id est lasciuia carnis. siue ge/
 stus corporis inordinat lasciuia et leui/
 tatem mentis demonstrans. Pro q̄ no/
 tandum q̄ quando aliquis inepre lera/
 tur de his que ex specie sua mala sunt si/
 cut dicitur Proverbioz. ij. Letant cuz
 male fecerint. z exultant in rebus pesti/
 mis. Tunc certum est: q̄ inepre leticia

ex subiecto sortitur reatum peccati mor/
 talis. qz tales letant de quibus valde
 dolendum esset. Similiter patet illud si
 ad scurilitates assumuntur aliqua que
 fm se mala sunt. vel que vergunt in no/
 cumentum proximi vel contemptuz dei
 Item si quis ad talia ita vehementer af/
 ficiatur q̄ non potest ea dilectione dei
 vel proximi derelinquere: patz q̄ peccat
 mortaliter. Si quis tamen inepte lera/
 tur vel scurilitatem exerceat. nec tamen
 contra charitatem dei vel proximi face/
 re attemptet veniale est

Quomodo gula occultat se sub tri/
 plici specie virtutum.

Gula occultat se sub triplici spe/
 cie virtutum. Et primo sub spe/
 cie liberalitatis et maxime in il/
 lis qui gulam celebrantes dicunt: deus
 omnia dedit ad vsus hominū. z omnes
 res fecit propter hominem. Et ideo ma/
 lum esset q̄ res facte p̄pter homines hu/
 mano vsui perirent. Unde Gregorius
 in moral. Ventris ingluuies cor deus
 ctum quasi ex ratione solet exhortari: cū
 dicit ad esum deus omnia condidit. z q̄
 satiari cibo respuit non aliud q̄ concess/
 so muneri contradicit. Remedium con/
 tra hanc occultationem est cogitare: q̄
 deus oia nō propter vnum hominē cre/
 auit sed etiam p̄pter alios. Unde cōtra
 ordinem rerum z prouidentiam diuine
 ordinationis est q̄ vn⁹ vult oia degluti/
 re. Et sicut sunt diuerse conditiones ho/
 minum: sic etia diuersa cibaria. sic q̄ v/
 nus quisqz potest inuenire cibū sibi com/
 perentem. de quo necessitatem sumere
 potest. z alios etia suas necessitates su/
 mere permittat. **S**ecūdo occultat se
 sub specie necessitatis Greg. in moral.
 Cum sic voluptas sub necessitate sepal/
 liat: vix eam perfectus quisqz dijudicat
 Remedium contra hanc occultationem
 est cogitare hoc: q̄ fm Augustinū et etia
 am philosophum. Natura paucis con/
 T 4